

תזכיר חוק

א. שם החוק המוצע

חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (תיקון), התשע"ב-2012

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

בחודש יוני 2007 נכנס לתוקפו חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות), התשנ"ח-1998 (להלן – החוק) שנועד לטפל בנושא גניבות הרכב בישראל.

מוצע לתקן את החוק על מנת לייעל את אכיפתו המבוצעת על ידי יחידת אתגר במשטרת ישראל ולהגביר את האפקטיביות שלה וזאת בהתבסס על הניסיון המצטבר של יחידת אתגר בטיפול במפרי החוק.

בנוסף, מוצע לתקן את חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות) (תיקון מס' 4 – הוראת שעה), התשס"ח-2008 אשר נכנס לתוקפו ביום 6.4.2008 ולקבוע כי תוקפו לא יהיה מוגבל בזמן.

ג. עיקרי החוק המוצע

עיקר 1:

1. מביקורות של יחידת אתגר עולה כי לא אחת, חרף החובה הקיימת להחליף ברכב שגילו פחות משנתיים חלק המפורט בתוספת הראשונה, בחלק חדש, מורכב ברכב חלק שמרכיביו הם משומשים.

לדוגמא נמצא, כי הוחלפה ברכב תיבת הילוכים שהקופסא שלה חדשה ואילו מרכיביה משומשים.

על מנת להקטין את התמריץ לגניבת רכב לצורך שימוש בחלקיו ובשל העדר יכולת מעשית לפקח על מכלול החלקים המרכיבים את החלק המורכב ברכב שניזוק, מוצע, להוסיף להגדרת "חלק" את המילים "לרבות חלקים המרכיבים את החלק השלם" וזאת במטרה לקבוע כי, חלק מרכב משמעו גם החלקים המרכיבים אותו.

2. מוצע להוסיף לסעיף ההגדרות בחוק את ההגדרה "אובדן גמור" וכן את ההגדרות "נזק גולמי", "רשות הרישוי", "שווי רכב" ו"שמאי רכב" המהוות חלק ממרכיבי הגדרת "אובדן גמור", כהגדרתם של מונחים אלה בפקודת התעבורה ובתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

(סעיף 1 לחוק המוצע)

עיקר 2

1. כיום חלה חובה על מבטח ששילם תגמולי ביטוח לבעל רכב, רכש בו את זכות הבעלות והחליט להעביר את הרכב לפירוק כללי, להעבירו רק למי שמורשה לכך על פי דין ולהחזיר את רישיון הרכב לרשות הרישוי. מוצע לתקן את סעיף 3(א)(1) לחוק ולהטיל את החובות כאמור גם על מבטח שרכש זכות לבעלות ברכב, ששמאי קבע לגביו כי הוא באובדן גמור (Total lost). בנוסף, מוצע לחייב מבטח להעביר רכב המיועד לפירוק או שהוכרז על ידי שמאי כאובדן גמור, רק לבעל עסק שהינו מורשה על פי דין לפרק רכב.

מטרת התיקון היא להביא לשינוי המצב הקיים כיום בו כלי רכב שמוכרזים כ"אובדן גמור" נמכרים לבעלי עסקים שאינם מורשים כדין לעסוק בפירוק רכב. פירוק הרכב ושמירת החלפים כרוכים בעלויות גבוהות עד כדי אובדן רווח ולכן, הרוכש, מעדיף למכור את הרכב לגורם לעיתים בתחומי הרשות הפלסטינית, ה"מחייה" את הרכב, מתקנו ומחזירו לכשירות נסיעה, תוך הלבשת זהות מזויפת

על הרכב המתוקן, כאשר התיקון הרכב נעשה בצורה לא בטיחותית ובניגוד להוראות יצרן הרכב. בנוסף, תיקון כלי הרכב נעשה באמצעות חלפים אשר מקורם בכלי רכב גנובים .

2. מוצע לתקן את סעיף 3(א)(2) לחוק ולהוסיף במסגרתו חובה על מבטח ששילם תגמולי ביטוח, רכש זכות בעלות ברכב והחליט למכור את הרכב לשם תיקונו, להמציא לרוכש עותק מחוות דעת שמאי הרכב שבדק את הרכב לאחר קרות הנזק וזאת במטרה לאפשר בקרה על תיקון הרכב .

3. מוצע לתקן את סעיף 3(א)(3) לחוק באופן שיחייב קבלת חוות דעת שמאי המאשר, כי הרכב תוקן בהתאם לאמור בחוות דעתו וזאת במטרה להבטיח שהרכב תוקן כראוי.

(סעיף 2 לחוק המוצע)

עיקר 3

מוצע להחיל את כלל החובות המוטלות על מבטח אשר שילם תגמולי ביטוח לבעל רכב ורכש בו זכות בעלות כאמור בסעיף 3(א), לחוק גם על תאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב לפחות שאינו מבוטח בפוליסה לביטוח רכב רכוש, המוכר רכב שניזוק בתאונה, על מנת להשוות מצבו של רכב שהועבר לפירוק כללי או לתיקון בין שבוטח ובין שלא, שנמצא בחברה בעל צי רכב גדול כגון חברת ליסינג ולא בוטח.

(סעיף 3 לחוק המוצע)

עיקר 4

מוצע לחייב בעל עסק המורשה כדין לפרק רכב שקיבל רכב לשם פירוקו לפרק ממנו את החלקים המפורטים בתוספת הראשונה וזאת במטרה למנוע את האפשרות להעברת הרכב לגורם שלישי אשר יתקן את הרכב שתיקונו אסור ויחזירו לשימוש באמצעות זיוף נתוניו.

(סעיף 4 לחוק המוצע)

עיקר 5

כיום קיימים מקרים בהם חברת ביטוח או בעל צי רכב מעבירים בעלות ברכב שניזוק בתאונה לרוכש, עוד בטרם התקבלו המסמכים המאשרים, כי תיקון הרכב בוצע בהתאם לחוות הדעת של שמאי הרכב באופן בטוח איכותי ואמין . מוצע לחייב אדם שרכש רכב שניזוק, מחברת ביטוח או מתאגיד בעל צי רכב, לצורך תיקונו, לתקן את הרכב רק במוסד מורשה, להעביר למוכר בתוך 90 ימים מיום הרכישה אישור מהמוסד בו תוקן הרכב המעיד כי הרכב תוקן על ידו ואם הוחלף בו חלק הוא נרשם לפי הוראות חוק זה, וכן את חוות דעתו של שמאי הרכב שבדק את הרכב המעיד כי הרכב תוקן בהתאם לחוות דעתו.

(סעיף 5 לחוק המוצע)

עיקר 6

מוצע לקבוע כי העובר על הוראות החוק המוצעות במסגרת חוק זה עובר עבירה שבצידה עונש של כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין:

(1) מבטח או תאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב לפחות שאינם מבוטחים בפוליסה לביטוח רכב (רכוש) שהעביר רכב שהוכרז על ידי שמאי רכב כאובדן גמור או שהחליט להעבירו לפירוק כללי, לעסק שאינו מורשה על פי דין לעסוק בפירוק כלי רכב לפי הוראות סעיף 3(א)(1);

- (2) מבטח או תאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב לפחות שאינם מבוטחים בפוליסה לביטוח רכב רכוש, שלא החזיר את רשיון הרכב לרשות הרישוי בניגוד להוראות סעיף 3(א)(1), או שהעביר את הרשיון לרוכש הרכב בניגוד להוראות סעיף 3(א)(2) ו- (3);
- (3) בעל עסק שלא רשם פרטים לפי הוראות סעיף 7(א), (1א) או (ב);
- (4) בעל עסק שמורשה על פי דין לעסוק בפירוק כלי רכב, שקיבל רכב שהוכרז על ידי שמאי כאובדן גמור והעבירו לאחר מבלי שפרק אותו כאמור בסעיף 3ב;
- (5) רוכש רכב שלא העביר למבטח או לתאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב לפחות שאינם מבוטחים בפוליסה לביטוח רכב רכוש, תוך 90 יום מיום שהעביר את הרכב לחזקתו, אישור לפיו תוקן הרכב במוסד מורשה עפ"י דין לפי הוראות סעיף 7א(א);
- (6) רוכש רכב שלא העביר למבטח או לתאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב לפחות שאינם מבוטחים בפוליסה לביטוח רכב (רכוש תוך 90 יום מיום שרכש את הרכב, לחזקתו, חוות דעת שמאי ולפיו הרכב תוקן בהתאם לאמור בחוות דעת השמאי שבדק את הרכב לאחר קרות הנזק, לפי הוראות סעיף 7א(ב); או שלא העביר את הבעלות ברכב על שמו, לפי הוראות סעיף 7א(ג).
- (7) מתקין ברכב חלק משומש שהשר בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים אסר התקנתו, בהתאם לגיל הרכב, כאמור בסעיף 17(א) לחוק.

(סעיף 6 לחוק המוצע)

עיקר 7

התוספת הראשונה לחוק קובעת רשימת חלקים שעשיית פעולה בהם (פירוק מרכב, הרכבה ברכב, קנייה ומכירה), מחייבת רישום. הרשימה הורכבה מחלקים אשר נמצא כי הם מבוקשים בתעשיית חלקי החילוף, עלותם יקרה ולכן, בכדי להוזיל את עלות תיקון הרכב שניזוק, נגנבים כלי רכב כדי לספק את חלקים אלה במחיר נמוך.

לאחר בחינה נוספת של יחידת אתגר במשטרה נמצא כי קיימים חלקים נוספים המשמשים את תעשיית חלקי החילוף ולכן גם הם גורמים לגניבת כלי רכב לפירוק. מטעם זה מוצע להוסיף לרשימת החלקים שעשיית פעולה בהם מחייבת רישום.

(סעיף 7 לחוק המוצע)

עיקר 8

מוצע לקבוע כי חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות) (תיקון מס' 4 – הוראת שעה), התשס"ח-2008 לא יהיה עוד הוראת שעה המגבילה את תוקפו בזמן, וזאת לאור הוכחת השפעתו ותרומתו בהפחתת מספר גניבות כלי רכב כפי שיפורט להלן. הוראת השעה קובעת איסור על תיקון כלי רכב ישראלים בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית ואיסור על העברת כלי רכב ישראלים באמצעות רכב אחר לתיקון בשטחים כאמור.

הוראת השעה כאמור, אשר נכנסה לתוקפה ביום 6.4.2008 ונקבעה כהוראת שעה למשך שנתיים ממועד פרסומה, הוארכה על ידי השר לביטחון הפנים, בהסכמת שר התחבורה והבטיחות בדרכים ובאישור ועדת הכלכלה בשנתיים נוספות, (ק"ת התש"ע, עמ' 996),

המניע העיקרי לגניבות כלי רכב במדינת ישראל היה ונשאר הביקוש לחלקי רכב זולים. להערכת המשטרה, כ- 70% מכלי הרכב הגנובים במדינת ישראל, עוברים לשטחי האחריות האזרחית של הרשות הפלסטינית, שם הם מפורקים וחלק מחלקיהם מורכב על כלי רכב ישראלים שמועברים לתיקון בשטחים.

מאז חודש אפריל 2010 ועד חודש אוקטובר 2011 ביצעה יחידת אתגר של המשטרה 25 כניסות לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית. בפעילות נתפסו 153 כלי רכב במהלך תיקון וכן 3 כלי

רכב גנובים, 22 כלי רכב מזויפים ו- 87 חלקי כלי רכב גנובים. כמו כן נפתחו 166 תיקים פליליים נגד חשודים במסירת או העברת כלי רכב לתיקון בשטחים אלה. האכיפה האינטנסיבית כאמור צמצמה את הביקוש לחלקי חילוף זולים, בשל הימנעות אזרחים ישראלים להכניס את רכבם לתיקון באזורים אלה.

מאז תחילת פעילות יחידת אתגר באכיפת החוק, חלה ירידה של למעלה מ- 40% במספר גניבות כלי הרכב במדינת ישראל, זאת למרות הגידול הרב במספר כלי הרכב במדינה. המשטרה מייחסת את הירידה, בין השאר לאכיפה האינטנסיבית של החוק לרבות אכיפת הוראות תיקון מס' 4 לחוק.

להלן פירוט מספר התיקים שנפתחו במשטרה בגין גניבת כלי רכב:

2006 -	34,446 תיקים.
2007 -	31050 תיקים.
2008 -	25,692 תיקים.
2009 -	22,114 תיקים.
2010 -	20,254 תיקים.
2011 (עד ספטמבר) -	15,687 תיקים.

משטרת ישראל מייחסת את הירידה בהיקף גניבות כלי הרכב לאכיפה האינטנסיבית של החוק בכלל ושל האיסור על תיקון כלי רכב בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית, בפרט. אשר על כן מוצע להפוך את הוראת השעה להוראת קבע, לאחר שהוכיחה את יעילותה בצמצום מספר גניבות הרכב בישראל.

ד. השפעת התיקון המוצע על הדין הקיים

מוצע לתקן במסגרת תיקון עקיף את חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות) (תיקון מס' 4 – הוראת שעה), התשס"ח-2008 אשר נקבע כהוראת שעה לשנתיים להוראת קבע.

ה. השפעת החוק המוצע על התקציב ועל התקן המנהלי
אין לחוק המוצע השפעה על התקציב או על התקן המנהלי.

ו. הערות לתזכיר החוק ועמדת היועץ המשפטי לממשלה
נוסח החוק תואם עם המשרד לביטחון הפנים ועם יחידת אתגר במשטרת ישראל.

ז. להלן נוסח החוק המוצע

הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (תיקון), התשע"ב-2012

בחוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות), התשנ"ח-1998¹
(להלן-החוק העיקרי):

תיקון סעיף 1 .1 בסעיף 1 לחוק העיקרי –

- (1) לפני ההגדרה "בעל רכב" יבוא:
"אופנוע" - כהגדרתו בפקודת התעבורה";
- (2) בהגדרת "חלק" לאחר המילים "חלק מרכב", יבוא: "לרבות חלקים המרכיבים את החלק השלם";
- (3) אחרי ההגדרה "רכב", יבוא:

"רכב באובדן גמור" - רכב ששמאי רכב קבע לגביו שהוא יצא מכלל שימוש או שהנזק הגולמי בו, הוא 60 אחוזים ומעלה משווי הרכב";

"רישות הרישוי" - כהגדרתה בפקודת התעבורה²;

(4) אחרי "מפקח", יבוא:

"נזק גולמי" - נזק ישיר שנגרם לרכב ללא קשר לאמור בכל פוליסת ביטוח שהוצאה לגבי הרכב, למעט ירידת ערך";

(5) אחרי "השר", יבוא:

"שווי רכב" - שווי רכב בשוק המכוניות המשומשות כפי שהוא מתפרסם מעת לעת בפרסום המקובל על חברות הביטוח";

"שמאי רכב" - מי שרשום בפנקס השמאים ובידו תעודה בת תוקף בהתאם לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (שמאי רכב), התש"ס - 1980³;

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 1678.
² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173; ס"ח התשע"א, עמ' 95.
³ ק"ת תש"ס, עמ' 2182.

- תיקון סעיף 3 .2 בסעיף 3 לחוק העיקרי-
 (1) בסעיף קטן (א)-
 (א) במקום פסקה (1) יבוא:
 "1) הודיע שמאי רכב לרשות הרישוי על רכב באובדן גמור או החליט המבטח להעביר את הרכב לפירוק כללי- יעבירו לעסק שמורשה על פי דין לפירוק רכב ויחזיר את רישיון הרכב לרשות הרישוי";
 (ב) במקום פסקה (2) יבוא:
 "2) מכר המבטח רכב לשם תיקון:
 (א) ימציא לרוכש הרכב עותק מחוות דעת שמאי הרכב שבדק את הרכב לאחר קרות הנזק.
 (ב) יחזיק ברשותו את רישיון הרכב ולא יעבירו לרוכש הרכב, אלא אם כן המציא לו אישור של מוסד שניתן לו רישיון על פי דין ולפיו תוקן הרכב ואם הוחלף חלק, הורכב במקומו חלק חדש, או חלק משומש שנרשם לפי הוראות חוק זה."
 (ג) בפסקה (3) אחרי "שמאי רכב", יבוא: "המאשר כי תיקון הרכב בוצע בהתאם לאמור בחוות דעת השמאי שבדק את הרכב לאחר קרות הנזק"
 (2) בסעיף קטן (א1), ההגדרה "חוות דעת של שמאי רכב"- בטלה.
- תיקון סעיף 3א .3 בסעיף 3א לחוק העיקרי, ימחקו המילים, פסקאות (1) ו-2).
 הוספת סעיף 3ב .4 אחרי סעיף 3א לחוק העיקרי, יבוא:
 3ב. קיבל בעל עסק שמורשה על פי דין לעסוק בפירוק כלי רכב, רכב לשם פירוקו, יפרק ממנו את החלקים המפורטים בתוספת הראשונה."
 "חובה המוטלת על עסק המורשה על פי דין לעסוק בפירוק כלי רכב
- הוספת סעיף 7א .5 אחרי סעיף 7 לחוק העיקרי, יבוא:
 7א. (א) רוכש רכב כאמור בסעיף 3(א)2), יתקן את הרכב במוסד שניתן לו רישיון על פי דין ויעביר למבטח הרכב או לתאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב שאינם מבוטחים בפוליסה לביטוח רכב (רכוש), תוך 90 יום מיום שרכש את הרכב, אישור מהמוסד בו תוקן הרכב, לפיו תוקן הרכב ואם הוחלף חלק, הורכב במקומו חלק חדש, או חלק משומש שנרשם לפי הוראות חוק זה.
 "חובות המוטלות על רוכש רכב

(ב) רוכש רכב כאמור בסעיף 3(א)(2) יעביר למבטח הרכב או לתאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב שאינם מבוטחים בפוליסה לביטוח רכב (רכוש), תוך 90 יום מיום שהעביר את הרכב לחזקתו חוות דעת שמאי ולפיו הרכב תוקן בהתאם לאמור בחוות דעת השמאי שבדק את הרכב לאחר קרות הנזק, או חוות דעת משמאי רכב המנמקת מדוע לא תוקן הרכב על פי חוות דעתו.

(ג) רוכש רכב יעביר את הבעלות ברכב על שמו, מיד עם קבלת רישיון הרכב"

תיקון סעיף 10 .6 בסעיף 10 לחוק העיקרי-

(1) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) העושה אחת מאלה דינו כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977⁴ (להלן-חוק העונשין):

(1) מבטח או תאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב לפחות שאינם מבוטחים בפוליסה לביטוח רכב (רכוש) שהעביר רכב ששמאי רכב הודיע לרשות הרישוי כי הוא באובדן גמור או שהחליט להעבירו לפירוק כללי, לעסק שאינו מורשה על פי דין לעסוק בפירוק כלי רכב לפי הוראות סעיף 3(א)(1);

(2) מבטח או תאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב לפחות שאינם מבוטחים בפוליסה לביטוח רכב (רכוש) שלא החזיר את רישיון הרכב לרשות הרישוי בניגוד להוראות סעיף 3(א)(1) או שהעביר את הרישיון לרוכש הרכב בניגוד להוראות סעיף 3(א)(2) ו- (3);

(3) בעל עסק שלא רשם פרטים לפי הוראות סעיף 7(א), (א1) או (ב);

(4) בעל עסק שמורשה על פי דין לעסוק בפירוק כלי רכב, שקיבל רכב ששמאי רכב הודיע לרשות הרישוי כי הוא באובדן גמור והעבירו לאחר מבלי שפרקו כאמור בסעיף 3ב;

(5) רוכש רכב שלא העביר למבטח או לתאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב לפחות שאינם מבוטחים בפוליסה לביטוח רכב (רכוש) תוך 90 יום מיום שהעביר את הרכב לחזקתו, אישור לפיו תוקן הרכב במוסד המורשה על פי דין לפי הוראות סעיף 7א(א);

⁴ ס"ח התשל"ז, 226; התשנ"ד, עמ' 348.

(6) רוכש רכב שלא העביר למבטח או לתאגיד שבבעלותו 25 כלי רכב לפחות שאינם מבוטחים בפוליסה לביטוח רכב (רכוש) תוך 90 יום מיום שהעביר את הרכב לחזקתו, חוות דעת שמאי, לפיה תוקן הרכב בהתאם לאמור בחוות דעת השמאי שבדק את הרכב לפי הוראות סעיף 7א(ב);

(7) רוכש רכב שלא העביר את הבעלות ברכב על שמו לפי הוראות סעיף 7א(ג);

(2) בסעיף קטן (ג) אחרי סעיף קטן (4) יבוא:

"(5) מתקין חלק משומש ברכב שהשר בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים אסר התקנתם, בהתאם לגיל הרכב כאמור בסעיף 17(א1)."

תיקון התוספת הראשונה
7. בתוספת הראשונה לחוק העיקרי-

(1) האמור בו יסומן (א) ואחריו יבוא:
"לעניין רכב-"

(2) אחרי פרט (8) יבוא:

"(9) כריות אויר קדמיות וצידידות

(10) תיבת הגה

(11) סרן אחורי

(12) תיבת העברה ברכב בעל הנעה 4x4 ו-4x8.

(ב) לעניין אופנוע גם אלה:

(1) בולם זעזועים

(2) חישוק קדמי ואחורי

(3) סעפת פליטה

(4) חיפוי מפלסטיק (פרינגים)"

(5) מיכל דלק

8. תיקון חוק הגבלת השימוש ורישום פעולות בחלקי רכב משומשים (מניעת גניבות)(תיקון מס' 4- הוראת שעה), התשס"ח-2008⁵ -
- בכותרת החוק המילים "הוראת שעה" יימחקו; (1)
- סעיף 7-יימחק. (2)
- 4- הוראת שעה)

⁵ ס"ח התשס"ח, עמ' 427.